

101 JURIDISCHE VRAGEN OVER CONCURRENTIE

Jef DEGRAUWE
Carl LEERMAKERS
Virginie FRÉMAT
Johan PEETERS
(eds.)

Annabelle LEPIÈCE
Alexis HALLEMANS
Roxanne HINTJENS
Pieter DIELTJENS
Hanne BAEYENS

Katarina MAGERMAN
Valerie CLISSEN
Sofie WOUTERS †

 intersentia

Antwerpen - Cambridge

101 juridische vragen over concurrentie

Jef Degrauwe, Carl Leermakers, Virginie Frémat en Johan Peeters (eds.)

© 2016 Intersentia

Antwerpen – Cambridge

www.intersentia.be

Omslagfoto: Rawpixel.com

ISBN 978-94-000-0737-6

D/2016/7849/26

NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Voorwoord

Het beginsel van de vrije mededinging is niet nieuw. Het dateert van het Franse Allarde-decreet van 1791. Sinds de opheffing daarvan in 2013 bepaalt artikel II.3 van het Wetboek van economisch recht dat *“iedereen vrij (is) om enige economische activiteit naar keuze uit te oefenen”*.

Dit boek wil een antwoord bieden op een aantal juridische vragen die elke ondernemer, zelfstandige, werkgever, werknemer of bestuurder zich kan stellen in verband met (het recht op) mededinging en de contractuele modulering ervan via concurrentiebedingen. Mededinging houdt verband met meerdere basisbeginselen van de vrije markt: de bescherming van de vrijheid van ondernemen, de bescherming van de consumentenmarkt en de bescherming van intellectuele eigendom, om er maar drie te noemen. Die principes zijn vaak tegenstrijdig, wat de in dit boek gestelde vragen precies zo relevant maakt.

De 101 geselecteerde vragen over concurrentie worden beantwoord door de medewerkers van het advocatenkantoor CMS. De stijl van het boek is de stijl van het huis. Op de praktisch geformuleerde vragen volgt een juridisch correct en bondig antwoord, in klare taal. Het boek bevat geen lange en complexe uiteenzettingen en het aantal voetnoten wordt bewust beperkt gehouden. Aldus kunnen zowel juristen als niet-juristen snel een antwoord vinden op de meest frequente juridische vragen over concurrentie. De meerwaarde van het boek ligt in de multidisciplinaire benadering van het thema door de advocaten vanuit hun vakgebied: vennootschapsrecht (Carl Leermakers, Virginie Frémat, Pieter Dieltjens), sociaal recht (Jef Degrauwe, Johan Peeters), handelsrecht (Alexis Hallemans, Roxanne Hintjens) en mededingingsrecht (Annabelle Lepière, Hanne Baeyens).

Een bijzonder woord van dank richten we tot mevrouw Babiche Ketels van ons secretariaat voor de technische ondersteuning en het eindeloze geduld bij de verwerking van de zoveelste ‘laatste’ aanpassingen.

Het manuscript werd afgesloten op 1 februari 2016.

Jef Degrauwe
Carl Leermakers
Virginie Frémat
Johan Peeters

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	5
1 Inleiding: wat is concurrentie?	15
Vraag 1 Wat is (het recht op) mededinging en wat is een concurrentiebeding?	15
Vraag 2 Heb ik een onbeperkt recht op mededinging tegenover mijn concurrenten?	17
Vraag 3 Kan ik een concurrentiebeding vrij onderhandelen met mijn contractpartij?	19
2 Ik ben ondernemer	21
A. <i>Waarmee hou ik rekening wanneer ik een onderneming opricht?</i>	21
Vraag 4 Mag ik een onderneming oprichten met dezelfde naam en dezelfde activiteit als mijn buurman?	21
Vraag 5 Mag ik de handelsnaam van een concurrent registreren als merk of domeinnaam?	23
Vraag 6 Mag een concurrent een identieke handel opzetten op mijn vorige locatie wanneer ik net mijn handel heb verhuisd naar een locatie in dezelfde regio?	24
Vraag 7 Mag ik mijn concurrent opkopen om zo komaf te maken met zijn concurrentie?	25
B. <i>Mag ik met mijn concurrenten afspraken maken?</i>	27
Vraag 8 Met welke mededingingsregels moet ik rekening houden indien ik afspraken maak met een Belgische concurrent?	27

Vraag 9 Welk risico neem ik indien ik blindelings afspraken maak met mijn concurrenten?	28
Vraag 10 Mag ik met een concurrerende onderneming overeenkomen om de markt te verdelen of prijsafspraken maken?	29
Vraag 11 Ik ben actief in een bepaalde sector en wens samen met een concurrent een project voor onderzoek en ontwikkeling van een nieuw product op te starten. Kan ik in het kader hiervan afspraken maken inzake niet-concurrentie?	32
Vraag 12 Mag ik met een concurrent overeenkomen om een concurrent uit te schakelen?	33
Vraag 13 In hoeverre kan ik informatie uitwisselen met concurrenten/andere bedrijven op de markt?	34
Vraag 14 Ik wens een joint venture op te starten met mijn concurrent voor de productie van een gemeenschappelijke grondstof. Mag ik in dat geval informatie met hem uitwisselen?	37
Vraag 15 Ik ben een internationaal actieve onderneming en heb net een bedrijf van mijn concurrent overgenomen. Ik wens met deze verkoper-concurrent een concurrentiebeding af te sluiten. Aan welke voorwaarden dient een dergelijk beding te voldoen om geldig te zijn?	38
Vraag 16 Ik ben een internationaal actieve onderneming en wens een concurrentiebeding af te sluiten met mijn klanten. Kan dit?	40
Vraag 17 Er wordt mij een concurrentiebeding voorgelegd. Hoe weet ik of het geldig is?	42
Vraag 18 Ben ik voldoende beschermd tegen concurrentie door mijn buur indien hij zich ertoe verbindt om “geen oneerlijke concurrentie te voeren”?	44
Vraag 19 Mijn contractpartij wenst mij een concurrentiebeding op te leggen. Kan ik hiervoor een vergoeding eisen?	45
Vraag 20 Mijn concurrentiebeding voldoet wellicht niet aan de geldigheidsvoorwaarden. Kan mijn contractpartij dan wel de uitvoering hiervan eisen?	46
Vraag 21 Kan het afdwingen van een concurrentiebeding rechtsmisbruik uitmaken?	48
Vraag 22 Mijn contractpartij leeft de overeenkomst niet na. Kan ik in een dergelijk geval het in dezelfde overeenkomst opgenomen concurrentiebeding opschorten?	49
Vraag 23 Kunnen partijen bij het einde van hun samenwerking afzien van de toepassing van een concurrentiebeding?	50

Vraag 24 Wat kan ik doen indien mijn contractpartij haar concurrentiebeding schendt?	51
Vraag 25 Mijn concurrentiebeding geeft mij recht op een forfaitaire schadevergoeding van 50.000 EUR per inbreuk. Loop ik het risico dat een rechter een dergelijke schadevergoeding matigt?	53
Vraag 26 Kan ik medeplichtig zijn aan contractbreuk van een derde inzake niet-concurrentie zelfs als ik zelf geen contractuele verplichtingen op mij genomen heb?	55
C. Waarmee hou ik rekening wanneer ik een onderneming koop?	57
<i>a. Wat zegt de wet?</i>	57
Vraag 27 Is de verkoper van een onderneming wettelijk gehouden tot niet-concurrentie?	57
Vraag 28 Ik heb een handelszaak gekocht: heb ik voldoende wettelijke bescherming tegen concurrentie door de verkoper?	58
Vraag 29 Ik heb aandelen in een vennootschap gekocht. Mag de verkoper daags nadien gelijkaardige activiteiten opstarten naast mijn deur?	60
Vraag 30 Ik heb aandelen in een vennootschap. Ben ik als aandeelhouder wettelijk gehouden tot niet-concurrentie?	62
<i>b. Wat kan ik afspreken met de vennootschap/de medeaandeelhouder?</i>	64
Vraag 31 Kan ik als koper van een onderneming met de verkoper afspraken maken met betrekking tot een concurrentieverbod na de overdracht?	64
Vraag 32 Kan ik een concurrentieverbod afspreken met mijn medeaandeelhouders?	66
Vraag 33 Wat als ik mijn concurrentiebeding als aandeelhouder schend?	68
D. Ik verkoop of verlaat een onderneming	69
Vraag 34 Mag ik bij het verlaten van de onderneming eigen teksten, foto's en andere creaties verder gebruiken?	69
Vraag 35 Kan ik uitvindingen die ik heb gedaan voor mijn vorige werkgever of voor een opdrachtgever, zelf verder gebruiken?	70
Vraag 36 Mag ik mijn knowhow uit een vorige job gebruiken in het kader van mijn nieuwe job?	72
Vraag 37 Mag een databank uit een vorige job worden gebruikt in het kader van nieuwe werkzaamheden hetzij voor een nieuwe werkgever, hetzij op zelfstandige basis?	74

3 Ik ben werkgever	75
A. <i>Algemeen</i>	75
Vraag 38 Waarom zou ik een concurrentiebeding opnemen in een arbeidsovereenkomst?	75
Vraag 39 Kan ik in om het even welke arbeidsovereenkomst een bindend concurrentiebeding opnemen?	76
B. <i>Bij de aanwerving</i>	77
Vraag 40 Kan een concurrentiebeding opgenomen worden in een arbeidsovereenkomst voor arbeiders?	77
Vraag 41 Kan een concurrentiebeding opgenomen worden in een arbeidsovereenkomst voor bedienden?	78
Vraag 42 Wat is een afwijkend concurrentiebeding?	79
Vraag 43 Kan een concurrentiebeding opgenomen worden in een arbeidsovereenkomst voor handelsvertegenwoordigers?	80
Vraag 44 Wordt het bestaan van een geldig concurrentiebeding beïnvloed door de hoogte van het loon?	82
Vraag 45 Op welk ogenblik moet de loongrens bereikt worden en met welke loonelementen wordt rekening gehouden?	84
Vraag 46 Moet een concurrentiebeding opgenomen worden in de arbeidsovereenkomst of kan het ook in een ander geschrift staan?	85
Vraag 47 Wat zijn de geldigheidsvoorwaarden voor een gewoon concurrentiebeding?	86
Vraag 48 Wat zijn de geldigheidsvoorwaarden voor een afwijkend concurrentiebeding?	88
Vraag 49 Wat zijn de geldigheidsvoorwaarden van een concurrentiebeding voor handelsvertegenwoordigers?	89
Vraag 50 In welke taal moet het concurrentiebeding in de arbeidsovereenkomst of een ander geschrift opgesteld zijn?	91
Vraag 51 Kan in een arbeidsovereenkomst geldig worden opgenomen dat een werknemer na het einde van de arbeidsovereenkomst geen werknemers zal afwerfen?	93
Vraag 52 Kan in een arbeidsovereenkomst geldig worden opgenomen dat een werknemer na het einde van de arbeidsovereenkomst geen cliënteel zal benaderen?	94
Vraag 53 Kan een exclusiviteitsbeding opgenomen worden in een arbeidsovereenkomst?	95

<i>C. Tijdens de duur van de arbeidsovereenkomst</i>	97
Vraag 54 Mag een werknemer tijdens de duur van zijn arbeidsovereenkomst concurrerende activiteiten uitoefenen?	97
Vraag 55 Mag een werknemer tijdens de duur van zijn arbeidsovereenkomst voorbereidingen treffen om na het einde van zijn arbeidsovereenkomst zijn ex-werkgever te beconcurreren?	98
Vraag 56 Wat kan ik doen als mijn werknemer concurrerende activiteiten uitoefent tijdens de duur van de arbeidsovereenkomst?	100
<i>D. Na de beëindiging van de arbeidsovereenkomst</i>	103
<i>a. Er is geen sprake van een concurrentiebeding</i>	103
Vraag 57 Mag een werknemer na het einde van de arbeidsovereenkomst concurrerende activiteiten uitoefenen als er geen concurrentiebeding in de arbeidsovereenkomst was opgenomen?	103
Vraag 58 Wanneer is er sprake van 'oneerlijke' concurrentie na het einde van de arbeidsovereenkomst?	104
Vraag 59 Mag een ex-werknemer actief mijn klanten contacteren?	105
Vraag 60 Mag een ex-werknemer zijn voormalige werkgever beconcurreren gebruikmakend van zijn voorheen verworven knowhow?	106
Vraag 61 Hoe kan een onderneming bewijzen dat bedrijfsgeheimen werden meegenomen door een ex-werknemer?	107
Vraag 62 Hoe kan oneerlijke concurrentie na de beëindiging van de arbeidsovereenkomst gestopt worden?	108
<i>b. Er is sprake van een concurrentiebeding</i>	109
Vraag 63 Wanneer overtreedt een werknemer het concurrentiebeding dat in zijn arbeidsovereenkomst is opgenomen?	109
Vraag 64 Kan ik mij op een arbeidsrechtelijk concurrentiebeding beroepen als mijn ex-werknemer mij geen nadeel (meer) kan berokkenen?	111
Vraag 65 Moet mijn ex-werknemer bepaalde kennis verworven hebben opdat ik mij op een schending van een arbeidsrechtelijk concurrentiebeding zou kunnen beroepen?	112
Vraag 66 Wat wordt bedoeld met de 'uitwerking' van een arbeidsrechtelijk concurrentiebeding?	114
Vraag 67 Wanneer heeft een arbeidsrechtelijk concurrentiebeding uitwerking?	115
Vraag 68 Kan ik afstand doen van een geldig arbeidsrechtelijk concurrentiebeding?	117

Vraag 69 Wanneer verjaart het recht van de werknemer op de forfaitaire compensatoire vergoeding?	118
Vraag 70 Hoe wordt de forfaitaire compensatoire vergoeding door de RSZ en door de fiscus gekwalificeerd?	119
Vraag 71 Wie kan de nietigheid of de niet-toepasselijkheid van een arbeidsrechtelijk concurrentiebeding opwerpen en wat is het verschil tussen beide?	120
Vraag 72 Wat is de sanctie bij overtreding van een gewoon of een afwijkend concurrentiebeding?	121
Vraag 73 Wanneer verjaart het recht van de werkgever op schadevergoeding in geval van overtreding van het arbeidsrechtelijk concurrentiebeding door de werknemer?	122
Vraag 74 Wat is de sanctie bij overtreding van een concurrentiebeding voor handelsvertegenwoordigers?	124
Vraag 75 Wat is het verschil tussen een forfaitaire compensatoire vergoeding en een uitwinningsvergoeding voor handelsvertegenwoordigers?	125
Vraag 76 Maakt mijn werknemer zich schuldig aan rechtsmisbruik als hij zijn arbeidsovereenkomst onverwacht en met onmiddellijke ingang verbreekt om voor een concurrerende werkgever te gaan werken?	127
Vraag 77 Kan na het einde van de arbeidsovereenkomst nog een postcontractueel concurrentieverbod overeengekomen worden als de initiële arbeidsovereenkomst geen concurrentiebeding bevatte?	128
Vraag 78 Hoe worden postcontractuele concurrentievergoedingen door de RSZ en de fiscus gekwalificeerd?	129
E. Afwerpen van personeel	130
Vraag 79 Mag ik als concurrent het personeel van een concurrerend bedrijf afwerpen?	130
Vraag 80 Kan ik een afwervingsbeding opleggen aan mijn leveranciers/klanten?	131
Vraag 81 Kan ik rechtmatig afgeworven personeel inzetten om cliënteel van hun voormalige werkgever te benaderen?	132
Vraag 82 Mag men naar aanleiding van het afwerpen van personeel zijn prijzen aanpassen in functie van de informatie die nieuwe werknemers verschaffen over de oude werkgever?	133

4 Ik ben bestuurder in een onderneming	135
Vraag 83 Kan ik als bestuurder concurreren met de vennootschap waarvan ik bestuurder ben?	135
Vraag 84 Kan een vennootschap in haar statuten een concurrentieverbod voor bestuurders opnemen?	136
Vraag 85 Kan ik als bestuurder stemmen over beslissingen die mijn persoonlijke belangen raken?	137
Vraag 86 Mag ik zetelen in de raden van bestuur van twee concurrerende vennootschappen?	138
Vraag 87 Kan een concurrentieverbod betrekking hebben op het volledige maatschappelijk doel van een vennootschap?	139
Vraag 88 Niet ikzelf, maar mijn managementvennootschap is bestuurder. Ben ikzelf gehouden door een concurrentieverbod, of alleen mijn managementvennootschap?	140
Vraag 89 Kan een overtreding van een wettelijk of contractueel concurrentiebeding leiden tot het ontslag van een statutaire zaakvoerder?	141
Vraag 90 Mag ik na afloop van mijn mandaat als bestuurder van een vennootschap een mandaat opnemen in een concurrerende vennootschap?	142
5 Ik ben onderaannemer, handelsagent of handelspartner	143
Vraag 91 De Wet Precontractuele Informatie verplicht het meedelen van bepaalde informatie (o.m. inzake een concurrentieverbod) voorafgaand aan het sluiten van een overeenkomst. Op welke overeenkomsten is deze wet van toepassing?	143
Vraag 92 Ik ben handelsagent. Zijn er specifieke regels inzake het concurrentiebeding?	145
Vraag 93 Handelsagentuur: uitwinningsvergoeding – verjaring vordering?	147
Vraag 94 Mag ik als handelsagent voor meerdere opdrachtgevers optreden?	148
Vraag 95 Ik ben onderaannemer. Mag ik de klanten van mijn opdrachtgever rechtstreeks benaderen?	149
Vraag 96 Ik ben distributeur. Zijn er specifieke regels waarmee ik rekening moet houden?	150
Vraag 97 Ik ben partij bij een franchiseovereenkomst. Zijn er specifieke regels waarmee ik rekening moet houden?	151

6 Ik ben concurrent	153
Vraag 98 Mag ik het product van mijn concurrent nabootsen?	153
Vraag 99 Mag ik mij negatief uitlaten over mijn concurrent?	155
Vraag 100 Mag ik de klantenlijst van mijn concurrent gebruiken?	156
Vraag 101 Kan ik mijn concurrent laten ontbinden?	157